

Проблеми сучасного розвитку вівчарства

Частина 1

Вівчарство не має собі подібних за різноманітністю й унікальністю продукції, що від нього отримують та здатністю ефективно її виробляти за рахунок використання природних і кормових ресурсів майже недоступних для інших видів сільськогосподарських тварин.

Про нюанси розвитку цієї галузі тваринництва в Україні журналістам розповіла професор кафедри технології виробництва і переробки продукції тваринництва Одеського державного аграрного університету **Алла Китаєва**.

Вівчарство – важлива галузь тваринництва. Воно дає таку цінну продукцію, як вовна, смушки, овчини та високопоживні продукти, що користуються великим попитом у населення – м'ясо, молоко. Баранина відзначається, високим вмістом повноцінного білка і незамінних амінокислот. Вівці – єдині у світі тварини, у яких ніколи не було виявлено таких захворювань, як

туберкульоз і рак. Учені Німеччини знайшли в клітинах м'яса овець речовини, які запобігають старінню організму та захворюванню на рак. Баранина рекомендується для вживання з метою природного захисту від цих хвороб. Тому популярність баранини постійно зростає.

Овече молоко і продукти з нього містять гормони довшоліття і вважаються універсальними ліками від старіння.

Овеча вовна має унікальні властивості. Вироби з неї створюють здоровий мікроклімат, знімають статичну електрику, заспокоюють нервову систему та запобігають алергії. Вовна є специфічною й водночас універсальною продукцією вівчарства. Вовну використовують для виготовлення великого асортименту тканин для одягу, який за своєю практичністю, легкістю, теплостійкістю, довгоносністю, гігієнічністю, міцністю й красою може задовольняти потреби населення й вибагливі запити високої моди.

Розвиток вівчарства завжди був пов'язаний із соціально-економічними умовами і станом суспільства, його виробничими силами.

Світове вівчарство в історичному плані постійно трансформувалося під впливом розвитку економічних умов, кон'юктури ринку, технології виробництва і переробки продукції.

Вівчарство України також зазнало останнім часом значного занепаду в силу різних об'єктивних і суб'єктивних причин і не завжди обґрунтовані зміни економічного значення окремих видів його продукції. Як наслідок цього зменшувалось поголів'я овець і кількість виробленої продукції. Якщо в Україні у 1985 р.

було 9,2 мільйони голів овець, то у 2012 р. 1,7 мільйони, тобто скоротилося на 81,5%. На теперішній час у вівчарстві багатьох країн світу, у тому числі й Україні, сталися великі зміни. Зростаючий попит на баранину, особливо на ягнятину, дедалі більше зумовлює створення і розведення м'ясних порід овець, таких як тексель, німецька м'ясна чорноголова, блюден, шароле, лімузин, олібе, дорпер, суффолк, мериноландшаф та багато інших. Вони мають середні плодючість, швидкостиглість (у віці 4 місяців їх маса сягає 40 кг за середньодобовими приростами 450-500 г). при практично незмінному рівні виробництва вовни у світі за останні 35-40 років, виробництва м'яса і овечого молока збільшилося на 70-80%.

У різних регіонах нашої країни вівчарство з давніх часів було традиційно галуззю тваринництва. Господарсько-корисні якості овець забезпечують перевагу їх порівняно з іншими видами сільськогосподарських тварин. При задовільних умовах годівлі й утримання від 100 вівцематок, залежно від породи, можна мати за рік від 130 до 280 ягнят.

Вівці – пасовищні тварини, мають добрі акліматизаційні якості, тому їх можна розводити в усіх регіонах України з різними природно-кліматичними умовами, оскільки генофонд овець нашої країни налічує велику кількість порід з різними продуктивними якостями і різного напрямку продуктивності.

Регіонами з найбільш розвиненим вівчарством в Україні є: Одеська, Закарпатська і Донецька області.

Питома вага овець у цих регіонах відносно до загальної кількості їх в Україні становить відповідно 23,6; 7,9; 4,8%.

Територія України має різноманітні кліматичні умови, кормові фактори і традиції розведення овець тих чи інших порід. Науково-технічний прогрес дещо змінив традиційність у розведенні порід цих тварин. Для комплектування великих механізованих ферм з метою проведення промислового схрещування в ту чи іншу зону України завозили овець тих порід, яких тут не розводили раніше. Породне районування яке постійно відзначалося найбільшою пристосованістю порід до кліматичних умов, тепер дещо змінилося, а, отже, змінилися і системи розведення овець.

З метою максимального використання потенційних можливостей племінних тварин і підвищення

продуктивності товарного вівчарства до рівня племінного розроблено чітку систему розведення овець у різних регіонах України з урахуванням породного районування. Залежно від можливостей кожного регіону пропонувано системи розведення і комплектування маточних стад, які передбачають наявність селекційних отар, племрепродукторів і товарних господарств.

Отже, породним районуванням в Україні передбачено розведення асканійської тонкорунної породи в господарствах Херсонської, Миколаївської, Кіровоградської, Дніпропетровської, Запорізької та Луганської областей: породи прекос – Сумська, Харківська, Тернопільської, Вінницької, Рівненської, Чернігівської, Чернівецької та Львівської облас-

тей; сокольської та асканійської каракульської – Полтавської області, а також в окремих районах Одеської, Херсонської, Чернігівської областей (асканійської каракульської). Цигайська порода є плановою для Донецької, Одеської областей та АР Крим і становить біля 21,5% від загального поголів'я овець України. У Карпатах – гірськокарпатська порода. Останніми роками в Україні створені масиви кросбредних овець у Херсонській, Харківській, Сумській, Одеській, Дніпропетровській областях з розведенням асканійської м'яса-вовнової кросбредної породи, яка набуває все більшого ареалу розповсюдження і від загальної кількості овець в Україні становить 4,0%.

Однак, запропоноване породне районування овець не витримується. Основною причиною є вільне, не виправдане і дуже часто не виправдане завезення з-за кордону порід овець, для яких нові умови розведення не лише не сприяють реалізації їх генетичного потенціалу, але й у деяких випадках, згубні, що призводить до зменшення ефективності галузі вівчарства.

Зменшення економічного значення вовнової продуктивності спонукає низькі реалізаційні ціни на вовну, що вимагає переорієнтації напрямів розвитку вівчарства. Найбільш перспективними є використання потенціалу м'ясної продуктивності овець. Баранина відноситься до найбільш цінних видів м'ясної продукції і користується підвищеним попитом як на світовому ринку, так і в населення нашої країни.

У м'ясному вівчарстві основна увага приділяється виробництву м'яса ягнят і молоді баранини, яка в

загальній вартості продукції цієї галузі становить до 90 і більше відсотків, з яких до 80% одержують за рахунок реалізації ягнят поточного року народження. Кількість і якість цих ягнят зумовлює економічну ефективність галузі. Тому дуже важливим є забезпечення тих чинників, які зумовлюються в першу чергу структурою стада, зокрема, питомою вагою вівцематок й умовами вирощування ягнят. Чим більше і з вищою живою масою доведено ягнят до відлучення, тим вище буде й жива маса при реалізації та реалізаційна ціна 1 кг м'яса.

Одним із основних факторів, що визначають ріст, розвиток і продуктивність ягнят після народження є повноцінна годівля. Тому прийнята в господарстві технологія виробництва продукції вівчарства і умови годівлі повинні повністю забезпечувати новонароджених ягнят і їх матерів повноцінною годівлею, сприяти зменшенню яловості вівцематок, одержанню добре розвинених новонароджених ягнят, підвищенню їх збереженості, скороспілості.

В умовах ринкової економіки важливою умовою успішного розвитку вівчарства є підвищення його рентабельності за рахунок максимального викорис-

тання усіх видів продукції і зменшення витрат на її виробництво.

Отже, основними стримуючими факторами розвитку вівчарства в Україні на теперішній час є: відсутність цивілізованого ринку збуту продукції; низькі закупівельні ціни на вовну, смушки, овчини; наявність малих індивідуальних господарств з невеликою кількістю поголів'я й неможливістю забезпечення його пасовищем та сучасною технологією й технологічними рішеннями; безконтрольність у породному розведенні овець без урахування відповідності біологічних можливостей тварин природно-кліматичним, економічним і господарським умовам зони розведення; низька плодючість та збереження новонароджених ягнят до реалізації; незадовільні умови годівлі й вирощування молодняка з урахуванням особливостей їх росту у різні вікові періоди; недостатнє використання вітчизняного генофонду овець для підвищення вовнової і смушкової продуктивності та плодючості вівцематок; незадовільні умови годівлі й утримання вівцематок у різні періоди їх фізіологічного стану.

На теперішній час вівчарство України є одною з найбільш екстенсивних галузей тваринництва, що зумовило низьку його продуктивність і прибутковість. Світова практика господарювання не знає таких прикладів скорочення поголів'я й виробництва продукції в жодній галузі тваринництва, навіть у найважчих кризових ситуаціях, як це сталося в українському вівчарстві.

Перед вівчарством постала проблема не тільки адаптації до ринкових умов і реформування галузі, а й виживання, так як його продукція стала менш захищеною в економічному плані, неконкурентоспроможною та втратила ринки збуту, а попит на вовну різко впав. Тому першочерговим завданням по відродженню вівчарства є відновлення поголів'я овець, підвищення його продуктивності та впровадження таких технологічних рішень і прийомів виробництва продукції, які б забезпечували конкурентоспроможність галузі.

<http://kurkul.com/blog/135-problemi-suchasnogo-rozvitku-vivcharstva-chastina1>